

Hüseyin Rahmi Gürpınar Külliyyatı ve Gulyabani

Hüseyin Rahmi Gürpınar Collection and the Gulyabani

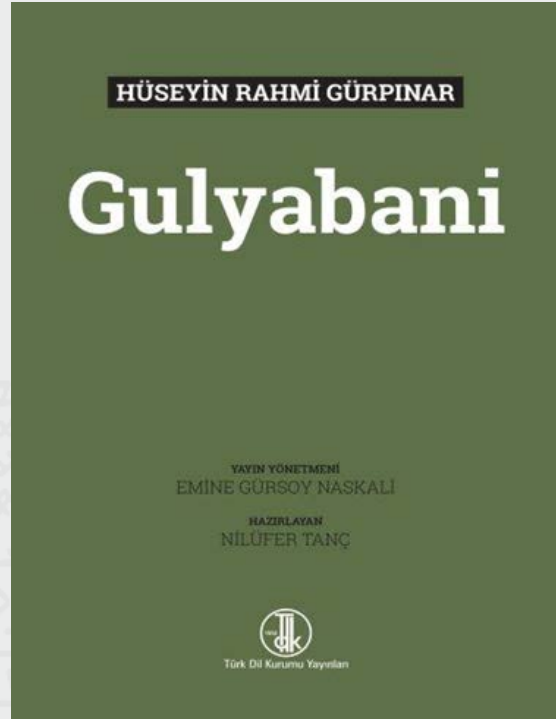
Gürpınar, Hüseyin Rahmi (2021), *Gulyabani*. (N. Taç, haz.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. ISBN: 978-975-17-4771-6, 188 s.

Süleyman YİĞİT *

Türk edebiyatının en velut isimlerinden biri olan Hüseyin Rahmi Gürpınar, 1864 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiş ve 1944 yılında burada vefat etmiştir. 1884 yılında *Ceride-i Havadis*'teki ilk hikâyeyle yayım hayatına başlayan Gürpınar'ın ilk romanı 1887 yılında tamamlanmıştır. Yazarın oldukça büyük yekûn tutan eserleri pek çok yayınevi tarafından basılırken özellikle 1960 sonrasında roman ve hikâyelerinin sadeleştirilerek yayımlandığı görülmektedir (Gürpınar, 2021, s. 7, 8-11).

Yayın yönetmenliğini Emine Gürsoy Naskali'nin yürüttüğü proje kapsamında yazarın bütün eserleri Türk Dil Kurumu tarafından e-kitap olarak okuyucuyla buluşturulmaktadır. Bu kapsamda her biri çeşitli araştırmacılar tarafından hazırlanan 43 eser okuyucunun hizmetine sunulmuştur.

Ahmet Koçak tarafından *Ben Deli miyim?*; Memduha Bağdaş Küçükkaya tarafından *Billur Kalp*; Zuhâl Kültürel tarafından *Bir Muadele-i Sevda*; Selma Oğuz tarafından *Cadı*; Hatice Yasemin Yıldırım ve Yasemin Bulut tarafından *Can Pazarı*; Burcu Sıbiç tarafından *Cehennemlik*; Duygu Yılmaz, Belgin Taş, Ümit Topuz, Elif Orhan, Emre Orhan Gökalp, Sinan Düzgün, Mustafa Küçük ve Nurcan Çelebi tarafından *Deli Filozof*; Habibe Demir tarafından *Dirilen İskelet*; Mine Kılıç tarafından *Dünyanın Mihveri Kadını*, *Para mı?*; Aybüke Betül Doğan, Habibe Demir ve Nagehan Uçan Eke tarafından *Edebiyat Eleştirileri*; Bünyamin Tan tarafından *Efsuncu Baba*; Emine Gürsoy Naskali tarafından *Eşkya İnde*; Çiğdem Usta, Emre Türkmen, Aysun Kanmaz tarafından

* Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, suleymanyigit16@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4302-5200. Muğla / TÜRKİYE

Evlere Şenlik, Kaynanam Nasıl Kudurdu?; Asiye Figen Kalkan tarafından *Gönül Bir Yel Değirmenidir Sevda Öğütür*; Nilüfer Tanç tarafından *Gulyabani*; Duygu Turp Kaya *Hakk'a Sığındık*; İlhan Sadıkoğlu tarafından *Hayattan Sahifeler*; Ahmet İnce, Ahmet Koçak, A. Mevhibe Coşar, Aysel Güneş, Aysun Kanmaz, Ayşe Erbay, Bünyamin Tan, Çiğdem Usta, Deniz Altun, Dilek Koçak, Elvirah Dönmez, Emre Türkmen, Esmâ Baralı Çiçekler, Ezgi Nil Özgören, Ezgi Taylan, Gizem Çolak Çelik, Hakkı Özkaya, Halis Emrah Bingöl, Hilal Oytun Altun, Hüseyin Ayaz, Mediha Sena Özcan, Nagehan Uçan Eke, Nurgül Yıldız, Onur Akçan, Özgür Nömer, Özlem Turan, Rûveyda Temel, Seda Ünlü, Sevda Akyavaş, Sevda Kaman, Sevde Doğan Sebetçi, Sümeyya Sarı, Şenol Korkmaz, Türkan Korkmaz Bulut, Ümit Topuz, Valentina Karpova, Yasemin Bulut, Yunus Sayiner ve Yusuf Açıkgöz tarafından *Hikâyeler*; Gökçe Bulut tarafından *İffet*; Erhan Kıvanç tarafından *İnsan Önce Maymun muydu?*; Erman İmer tarafından *Kaderin Cilvesi*; Emine Gürsoy Naskali tarafından *Kesik Baş Zabıta Romanı*; Hamdi Üngör tarafından *Kokotlar Mektebi*; Arzu Öztürk ve Erhan Kıvanç tarafından *Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç*; Kadriye Satman Çallı tarafından *Metres*; Kudret Ayşe Yılmaz tarafından *Mezarından Kalkan Şehit*; Sezer Özyaşamış Şakar tarafından *Muhabbet Tilsımı*; Ayşe Şeker tarafından *Mürebbiye*; Ahmet Koçak tarafından *Namuslu Kokotlar*; A. Mevhibe Coşar, Ahmet Akdağ ve Kuban Seçkin tarafından *Nimetşinası*; Aysel Güneş, Dilek Koçak, Zahide Parlar ve Emine Gürsoy Naskali tarafından *Oyunlar*; Şenol Korkmaz tarafından *Ölümler Yaşıyorlar mı?*; Selma Can tarafından *Ölüm Bir Kurtuluş mudur?*; Birsal Oruç Aslan, Celâl Görgeç, Yasemin Gültekin ve Yasemin Bulut tarafından *Sevda Peşinde*; Bihter Gürışık Köksal tarafından *Son Arzu*; Dilek Koçak ve Aysel Güneş tarafından *Şeytan İşi*; Dilek Herkmen tarafından *(Ayna) Şık*; Habibe Demir tarafından *Şipsevidi*; Berkay Toğral tarafından *Tebessüm-i Elem*; Hamdi Üngör tarafından *Tesadüf*; Gülşen Özçamkan Ayaz, Pelin Seçkin ve Seda Uysal Bozaslan tarafından *Toraman*; Pınar Vursun tarafından *Tutuşmuş Gönülleri*; Nagehan Uçan Eke tarafından *Utanmaz Adam* adlı eserler yayıma hazırlanmıştır.

Yazarın en bilinen romanlarından biri olan *Gulyabani*, 1911 yılında tamamlanmış ve ilk kez *Garaip Faturası Külliyyatı-Birinci Hikâye* adı altında Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı'nca 1914 (1330) yılında yayımlanmıştır (Gürpınar, 2021, s. 31). Eser 1914'ten bu yana -tespit edebildiğimiz- 39 yayınevi tarafından basılmıştır. Zaman zaman yazarın diğer eserleriyle de bir arada basılan *Gulyabani*'nin söz konusu yayınevlerinden pek çok tekrar baskısı da yapılmıştır. Ayrıca roman 1976 yılında Ertem Eğilmez yönetmenliğinde *Süt Kardeşler* adıyla sinemaya; 1999 yılında ise Lale Oraloğlu tarafından *Gulyabani* adıyla tiyatroya uyarlanmıştır.

Emine Gürsoy Naskali'nin yayın yönetmenliğini üstlendiği proje kapsamında eser, Nilüfer Tanç tarafından ilk baskı esas alınarak sadeleştirme yoluna gidilmeden, özgün diliyle, yayıma hazırlanmış ve 2021 yılında Türk Dil Kurumu Yayınları arasında e-kitap olarak okurların hizmetine sunulmuştur. Eserde yer alan, bugünün okurları tarafından az bilinen, kelime ve tamlamaların anlamı dipnot şeklinde verilmiştir. 20 bölüme ayrılan roman 188 sayfadır.

Eserin başında sebep-i telif gibi okunabilecek bir mektuba ve ona yazdığı cevaba yer veren Gürpınar, adı belirtilmeyen bir *Hanumnine*'nin isteği üzerine *Gulyabani*

romanını kaleme aldığını söylemektedir. Gürpınar'ın daha önceki eserlerini okuyan *Hanumnine*, okuma yazma bilmeyen arkadaşlarına okuyabilmek için konusu esrarengiz cin, peri, çarşamba karısı, dev, gulyabani olan bir eser yazmasını ister. Hikâyede özellikle merak unsurunun yüksek olmasını isteyen *Hanumnine*'ye cevaben kaleme aldığı mektupta Gürpınar, "*Hikâyenin sizi lerze-i heyecana düşürecek kadar meraklı olmasını istiyorsunuz. Bazı sahifelerde eğer şiddet-i halecândan tandır mangalını devirmez veyahut bozayı üstünüze dökmezseniz her türlü tekdirinize razıyım...*" (2021, s. 40) şeklinde cevap verir. Bunun üzerine esere başlayan Gürpınar, çocukluğunda Muhsine Hanım adlı yaşlı bir kadından dinlediği hikâyelerden en meşhuru olan "Gulyabani" vakasını anlatacağını söyler.¹ Eserde anlattıklarına gelecek itirazlar için de "*Yani Muhsine Hanım'dan dinlediğimi kendi hikâye lisanımla yazacağım. Bazı cümlelerin raviyenin dehen-i safından suduruna istiğrap edecek karilerimin ihtimal-i itirazlarına karşı bu kayda lüzum gördüm*" (Gürpınar, 2021, s. 46) şeklinde açıklama yapar ve eseri Muhsine Hanım ağzından anlatır. Eser boyunca cin, peri ve gulyabani gibi *muhayyile-i avam mahsulü* olan gariplikler kullanılarak insanların nasıl kandırıldığı konusu işlenmektedir.

Türk edebiyatının önde gelen yazarlarından biri olan Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın bütün eserlerinin yayıma hazırlanması Türk kültür hayatı açısından oldukça önem arz etmektedir. Özellikle eserlerin özgün diliyle yayımlanması Gürpınar'ın dili kullanma meziyetini gösterecek ve yazarın üslubu üzerine yürütülen çalışmalara büyük katkı sağlayacaktır. Eserlerin Türk Dil Kurumu Yayınları tarafından ücretsiz e-kitap olarak okurların hizmetine sunulması eserlere ulaşımı da kolaylaştırmaktadır. Bu türden projelerin diğer yazarları da kapsayacak şekilde genişletilmesi okur ve araştırmacılar nezdinde büyük önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Gürpınar, H. R. (2021). *Gulyabani*. (N. Tañç, Haz.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
Sarpkaya, S., Yalıtık M. B., Yazıcı, Ö. F. (2022). *Türk kültüründe Gulyabani*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

¹ Gulyabaninin Türk kültür ve edebiyatındaki yeri hakkında bilgi almak için Seçkin Sarpkaya, Mehmet Berk Yalıtık ve Ömer Faruk Yazıcı tarafından hazırlanan *Türk Kültüründe Gulyabani* (2022) adlı esere bakılabilir. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Gulyabani* ile birlikte *Cadı*, *Mezarından Kalkan Şehit*, *Dirilen İskelet*, *Kesik Baş* vb. romanları da halk muhayyilesindeki anlatıların ve batıl inançların ele alındığı eserlerdir.